

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2623/2019
09.09.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Личина адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији су пуномоћници Миле Ћујић адвокат из ... и Бранко Стошић адвокат из ..., ради поништаја решења и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1461/17 од 14.11.2018. године, у седници већа одржаној дана 09.09.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1461/17 од 14.11.2018. године, става првог изреке.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 3127/12 од 09.11.2016. године, ставом првим изреке, поништено је решење бивше Самосталне занатске трговинске радње - ББ, без броја од 15.05.2001. године, о престанку радног односа тужиоца. Ставом другим изреке, одбачен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да надлежном Фонду за социјално и пензијско осигурање уплати за тужиоца доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 15.05.2001. године до 31.05.2014. године, у износу од 760.303,45 динара. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да на име накнаде штете због изгубљених зарада за период од 15.05.2001. године до 15.05.2014. године исплати тужиоцу укупан износ од 2.352.653,15 динара са законском затезном каматом на новчане износе наведене у овом ставу изреке почев од означених датума па до исплате, све у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде. Ставом четвртим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да на име накнаде штете за неискоришћени годишњи одмор за 2000-ту годину исплати тужиоцу износ од 8.000,00 динара са законском затезном каматом од 01.01.2001. године до исплате у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, а одбијен је захтев тужиоца у делу којим је тражио законску затезну камату на износ од 8.000,00 динара за период од 01.06.2000. године до 31.12.2000. године. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да исплаћује тужиоцу зараде заједно са обрачунатим доприносима за пензијско и инвалидско осигурање и здравствено осигурање и после 15.05.2014. године, све док је тужилац незапослен, у висини која одговара противвредности 200 евра у динарској

противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан уплате или на дан доспећа дуга по закону, а у случају да износ овако обрачунате зараде буде испод износа загарантоване зараде, онда износ загарантоване зараде према прописима који важе у време доспећа исплате сваке појединачне зараде, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде. Ставом шестим изреке, одбачена је евентуална тужба у делу којим тужилац тражи поништај решења туженог о престанку радног односа од 15.05.2001. године. Ставом седмим изреке, одбачена је евентуална тужба којом је тужилац тражио да се тужени обавезе да надлежном Фонду за социјално и пензијско осигурање уплати доприносе за обавезно социјално осигурање, и то доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 15.05.2001. године до 15.05.2014. године у износу од 492.257,51 динар. Ставом осмим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени на исплату накнаде штете због неисплаћених нето зарада за период од 15.05.2001. године до 15.05.2014. године у укупном износу од 1.519.340,61 динар са законском затезном каматом на сваки новчани износ наведен у овом ставу изреке почев од означених датума па до исплате. Ставом деветим изреке, одбачена је евентуална тужба у делу којим је тужилац тражио да се обавезе тужени на исплату износа од 8.000,00 динара као накнаду штете за неискоришћени годишњи одмор за 2000-ту годину са затезном каматом по Закону о затезним каматама почев од 01.06.2000. године до исплате. Ставом десетим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе на исплату зараде заједно са обрачунатим доприносима за пензијско и инвалидско и здравствено осигурање и после 15.05.2014. године, све док је тужилац незапослен, у висини која одговара противвредности 100 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан уплате и на дан доспећа дуга по закону, а у случају да износ овако обрачунате зараде буде испод износа загарантоване зараде, онда износ загарантоване зараде према прописима који важе у време доспећа уплате сваке појединачне зараде. Ставом једанаестим изреке, обавезан је тужени да надокнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 739.050,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1461/17 од 14.11.2018. године, ставом првим изреке, потврђена је пресуда Трећег основног суда у Београду П1 3127/12 од 09.11.2016. године у ставу првом изреке, делу става трећег изреке за накнаду штете због изгубљених зарада за период од 15.05.2001. године до 14.02.2012. године са законском затезном каматом на свако појединачно потраживање чија висина и датум доспелости су наведени у овом ставу изреке и усвајајућем делу става четвртог изреке, и у том делу жалба туженог одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, потврђено је решење о парничним трошковима садржано у ставу једанаестом изреке пресуде Трећег основног суда у Београду П1 3127/12 од 09.11.2016. године за износ од 596.212,00 динара, и жалба туженог у том делу одбијена као неоснована. Ставом трећим изреке, преиначена је пресуда Трећег основног суда у Београду П1 3127/12 од 09.11.2016. године у преосталом делу става трећег изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да на име накнаде штете због изгубљених зарада за период од 15.05.2001. године до 15.05.2014. године исплати новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума па до исплате, ставу петом изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени на исплату

зараде заједно са обрачунатим доприносима за пензијско и инвалидско осигурање и здравствено осигурање и после 15.05.2014. године, све док је тужилац незапослен, у висини која одговара противвредности 200 евра у динарској противвредности по срећем курсу Народне банке Србије на дан уплате или на дан доспећа дуга по закону, а у случају да износ овако обрачунате зараде буде испод износа загарантоване зараде, онда износ загарантоване зараде према прописима који важе у време доспећа исплате сваке појединачне зараде. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о парничним трошковима садржано у ставу једанаестом изреке пресуде Трећег основног суда у Београду П1 3127/12 од 09.11.2016. године у преосталом делу, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду парничних трошкова за износ од 142.838,00 динара. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да на име трошкова другостепеног поступка исплати туженом износ од 73.500,00 динара у року од осам дана од дана пријема писменог отправака пресуде. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на жалбу у износу од 16.500,00 динара и заступање пред овим судом у износу од 90.000,00 динара, као и на име таксе за одлуку.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, става првог изреке, тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. и члана 441. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Наводима ревизије да другостепена пресуда не садржи разлоге о примени материјалног права и да су дати разлози у знатној мери противречни, којима тужени образлаже постојање битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у другостепеном поступку, у суштини се указује на битну повреду одредаба парничног поступка из тачке 12. става 2. наведеног члана због које се ревизија не може изјавити (члан 407. став 1. тачка 2. ЗПП).

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са 05.06.2000. године засновао радни однос у предузетничкој радњи туженог ради обављања послова аутомеханичара. Предузетничка радња туженог престала је са радом 14.02.2012. године и због тога је брисана из регистра. Тужиочев послодавац је 15.05.2001. године донео решење о престанку радног односа, по којем радни однос тужиоца престаје са тим датумом. У означеном решењу је наведено да је послодавац испунио све своје обавезе према запосленом - исплатио му сва новчана дуговања, да је запослени искористио годишњи одмор у трајању од 18 радних дана и да му је враћена радна књижица са уписаним радним стажом. Истог дана када је донето, решење је уручено тужиоцу, који је са тим даном одјављен са обавезног социјалног осигурања. У исправу - одјаву са обавезног социјалног осигурања унет је податак о споразумном престанку радног односа као основу за престанак осигурања. Послодавац је 30.04.2001. године донео још једно решење о престанку радног односа тужиоца, засновано на члану 108. тада важећег

Закон о радним односима - због неоправданог изостанка тужиоца са посла пет узастопних радних дана, којим је предвиђено да се стаж осигурања закључује 15.05.2001. године, по истеку права на годишњи одмор. Ово решење садржи поуку о правном леку - праву тужиоца да у року од 15 дана од његовог пријема покрене спор пред надлежним судом. То решење није уручено тужиоцу, на њему је уписана белешка да је 30.04.2001. године тужилац одбио да прими решење и наведен разлог одбијања, али иста није потписана. Послодавац је 25.04.2001. године рекао тужиоцу да напусти посао и да убудуће више неће радити код њега јер није задовољан тужиочевим радом и понашањем. Тужилац од тада није долазио на посао све до 15.05.2001. године, када је добио телеграм да преузме радну књижицу и када му је уручено решење о раскиду радног односа од тог датума. Тужилац се од 16.04.2002. године до 01.04.2005. године налазио у радном односу у ГП „ВВ“ из ..., а од 02.04.2005. године до 30.11.2008. године у Аутокући „ГГ“ из ...

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је поништио решење о престанку радног односа тужиоца од 15.05.2001. године, са образложењем да се из његове садржине не може утврдити правни основ престанка радног односа, и да то није споразум о престанку радног односа јер између послодавца и запосленог не постоји такав споразум у писменој форми. О новчаном потраживању тужиоца - накнади штете у висини неисплаћених зарада у период у од 15.05.2001. до 15.05.2014. године и накнади за неискоришћени годишњи одмор у 2000. години, одлучено је на основу утврђене чињенице да је зарада тужиоца износила 400 ДЕМ месечно, уз умањење динарске противвредности тужиочеве зараде за износе зарада које је примао у ГП „ВВ“ (осим у периоду од 01.06.2003. године до 01.04.2005. године када означено предузеће није вршило исплату зарада) и Аутокући „ГГ“ из ..., као и чињенице да тужилац није искористио годишњи одмор за 2000. годину. Одлука о овим захтевима донета је са позивом на одредбе Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“, број 70/01), цитираних у образложењу првостепене пресуде.

Другостепени суд је, налазећи да погрешна примена Закона о раду уместо Закона о радним односима („Службени гласник Републике Србије“, број 55/96) не утиче на правилност првостепене пресуде у делу којим је одлучено о поништају решења о престанку радног односа и накнади штете у висини изгубљене зараде (за период од 15.05.2001. године до 14.02.2012. године), односно у висини накнаде за неискоришћени годишњи одмор, у том делу одбио жалбу туженог. По становишту тог суда, побијано решење од 15.05.2001. године не садржи основ престанка радног односа, образложење и поуку о правном леку и правима за време привремене незапослености, што су све елементи писаног решења о престанку радног односа предвиђени чланом 111. Закона о радним односима, а између странака није постигнут споразум о престанку радног односа у смислу члана 107. став 1. тог закона. Другостепени суд је оценом доказа поново изведеним на расправи, одржаној у складу са чланом 383. став 3. и 4. ЗПП), утврдио да је тужиочева зарада износила 200 ДЕМ и извођењем допунског вештачења њену динарску противвредност умањио за зараду која је тужиоцу исплаћивана или требало да буде исплаћена од послодавца са којима је засновао радни однос по престанку рада код туженог, као и да тужиоцу припада и накнада штете за неискоришћени годишњи одмор у траженом износу.

По оцени Врховног касационог суда, наводи ревизије о погрешној примени материјалног права нису основани.

Оспорено решење о престанку радног односа не садржи елементе прописане чланом 111. став 3. тада важећег Закона о радним односима - означање основа престанка радног односа, образложење и поуку о правном леку и правима за време привремене незапослености. Овај формални недостатак то решење чини незаконитим, противним наведеној одредби, при чему је другостепени суд исправно закључио да на правност првостепене пресуде у делу којим је одлучено о његовом поништају нема утицаја чињеница да је нижестепени суд такву одлуку донео применом члана 105. Закона о раду који није био на снази у време када је решење донето.

Околност да је тужиочев послодавац донео и решење од 30.04.2001. године које садржи све елементе прописане чланом 111. став 3. Закона о радним односима, такође није од значаја за правилност одлуке о захтеву за поништај решења од 15.05.2001. године, јер оно не може конвалидирати (озаконити) побијано решење. Постојање решења од 30.04.2001. године може бити од значаја за одлуку о захтеву тужиоца за накнаду штете због изгубљене зараде, која запосленом припада у случају поништаја решења послодавца о престанку радног односа. Међутим, судови су значај тог решења за одлуку о новчаном потраживању тужиоца ценили, имајући пре свега у виду чињеницу да означено решење није достављено тужиоцу. И по налажењу Врховног касационог суда, узимајући у обзир и друге околности случаја - да је споразумни престанак радног односа био основ за одјаву тужиоца са обавезног социјалног осигурања (послодавац и запослени такав споразум нису постигли, а решење од 30.04.2001. године донето је из разлога предвиђеног чланом 108. став 1. тачка 1. Закона о радним односима - независно од воље запосленог), као и да тужилац од 21.04.2001. до 15.05.2001. године није долазио у радне просторије послодавца (на примерку решења унета је непотписана белешка да је тужилац 30.04.2001. године одбио његов пријем), због чега то решење не утиче на основаност тужиочевог захтева о новчаном потраживању.

Право тужиоца на накнаду штете - изгубљену зараду због незаконитог престанка радног односа (поништаја решења његовог послодавца од 15.05.2001. године) предвиђено је чланом 106. став 5. Закона о радним односима. Висина штете утврђена је на основу чињенице о износу тужиочеве зараде, уз умањење тих износа за приход који је тужилац остварио радом код других послодавца у одређеним временским периодима. О праву тужиоца на накнаду за неискоришћени годишњи одмор одлучено је правилном применом чланова 53. став 1, 69. и 106. став 5. Закона о радним односима, а висина ове накнаде од стране туженог није посебно оспоравана.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић